

Príprava a obsahové náležitosti akčného plánu rozvoja najmenej rozvinutého okresu

Zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) ustanovuje pozitívnu diskrimináciu najmenej rozvinutých okresov (ďalej len „NRO“) oproti iným okresom. Znamená to, že NRO získava oproti iným okresom prístup k niektorým formám finančnej aj nefinančnej podpory za predpokladu, že vláda schváli akčný plán rozvoja NRO (ďalej len „akčný plán“).

- V zmysle zákona je akčný plán vládou Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) schválený záväzný dokument zameraný na odstraňovanie sociálno-ekonomického zaostávania najmenej rozvinutého okresu, ktorý vychádza zo základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja, ďalších dokumentov a odporúčaní Rady pre rozvoj najmenej rozvinutého okresu (ďalej len „Rada“) (§4 ods. 1 zákona).
- Návrh akčného plánu pripravuje okresný úrad v sídle najmenej rozvinutého okresu a predkladá ho Rade (§ 3, ods. 4 písm. b zákona) do šiestich mesiacov od zápisu okresu do zoznamu NRO (§4 ods. 4 zákona). Na tvorbe akčného plánu sa podieľa výbor (§5 ods. 9 zákona). Odporúča sa do tvorby zapojiť napríklad formou konzultácií aj iných aktérov rozvoja, predovšetkým tých, ktorí by sa mali podieľať na realizácii opatrení akčného plánu.
- Akčný plán sa vypracováva spravidla na obdobie 5 rokov (§4 ods. 7 zákona) (doba môže byť aj skrátená s ohľadom na potreby okresu);
- Akčný plán má obsahovať: analýzu nepriaznivého hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho stavu najmenej rozvinutého okresu, zhodnotenie jeho rozvojového potenciálu, návrh opatrení a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia akčného plánu, časový harmonogram, spôsoby a zdroje financovania, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku. Akčný plán zároveň integruje už existujúce rezortné programy, prierezové programy a navrhuje odstraňovanie prekážok na ich využívanie (§4 ods. 2 zákona). Akčný plán obsahuje odporúčania pre monitorovacie výbory pre operačné programy financované z Európskych štrukturálnych a investičných fondov vo vzťahu k poskytovaniu pomoci pre najmenej rozvinuté okresy (§4 ods. 3 zákona).

OBSAHOVÉ NÁLEŽITOSTI AKČNÉHO PLÁNU

I. Analýza nepriaznivého hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho stavu okresu

- Kapitola obsahuje opis terajšieho stavu s ohľadom na predpokladaný budúci vývoj a potreby okresu.
- Opis by mal byť členený podľa oblastí významných pre rozvoj okresu, ktoré boli identifikované spracovateľmi akčného plánu, prípadne v spolupráci s ostatnými aktérmi rozvoja okresu, ktorí sa podieľajú na tvorbe akčného plánu.
- Analytická časť by mala poskytovať oporu pre zdôvodnenie všetkých opatrení, ktoré budú navrhované v strategickej časti.
- Pri analýze faktorov, ktoré sú pre rozvoj okresu určujúce či limitujúce (napr. prírodné, sociálne, ekonomické, geografické a pod.) je nutné opierať sa o databázu relevantných informácií a ukazovateľov, ktoré čo najpresnejšie vystihujú stav rozvoja okresu (ako pomôcku zasielame dataset, ktorý sumarizuje dostupné zdroje relevantných dát). Ukazovatele uvedené v analytickej časti je vhodné neskôr využiť ako referenčné hodnoty pri nastavovaní cieľových hodnôt výstupových ukazovateľ v strategickej časti (t. j, kam by sa okres mal dostať).

- Použité informácie musia pochádzať z relevantných zdrojov (štatistické údaje ŠÚ SR, databázy ÚPSVaR, a pod.) alebo vlastných prieskumov. Údaje by mali byť aktuálne k jednému spoločnému dátumu pred zaradením okresu do zoznamu najmenej rozvinutých okresov (napr. ku koncu predchádzajúceho roka).
- V analytickej časti nie je potrebné uvádzať príliš rozsiahle štatistické dáta. Ak je pre analýzu potrebné mať v akčnom pláne obsiahlejšie tabuľkové súhrny, je vhodné ich uviesť v prílohách akčného plánu.

II. Zhodnotenie rozvojového potenciálu,

Súčasťou akčného plánu by mal byť prehľad priaznivých a nepriaznivých faktorov rozvoja okresu v rámci identifikovaných kľúčových oblastí. Svojím spôsobom ide o SWOT analýzu, spracovanú či už v tabuľkovej alebo popisnej forme, v rámci ktorej sa identifikujú silné a slabé stránky a príležitosti a ohrozenia pre rast a rozvoj územia).

Dobre zhodnotenie rozvojového potenciálu NRO je predpokladom úspechu akčného plánu. Pokiaľ neobsahuje kľúčové faktory, ktoré ovplyvňujú súčasný stav aj budúci rozvoj NRO, ťažko sa dá očakávať, že opatrenia navrhnuté v ďalšej časti naplnia očakávania.

III. Východiská akčného plánu

V kapitole III. sa na základe zhodnotenia rozvojového potenciálu NRO stanoví jasný a merateľný cieľ, ktorý sa má akčným plánom dosiahnuť a vyberú sa prioritné oblasti (cca 3 až 5), na ktoré sa jeho realizácia zameria. V nasledujúcej kapitole IV. budú zadané prioritné oblasti ďalej rozpracované do konkrétnejších opatrení a aktivít.

Pri výbere prioritných oblastí je dôležité zamerať sa na:

- efektívne využívanie a rozvoj územného kapitálu okresu vrátane existujúceho ekonomického potenciálu s dôrazom na podporu domácich podnikateľov s dobrou pozíciou na svetových trhoch, potenciálom rozšírenia výroby, ale i začínajúcich podnikateľov ;
- dôraz na zvyšovanie tvorby pridanej hodnoty v okrese ;
- využitie potenciálu školstva pri adaptácii pracovnej sily na požiadavky trhu práce
- synergiu rôznych zdrojov a charakteru intervencií, vrátane využitia kombinácie súkromných a verejných zdrojov;
- podpora projektov integrujúcich viacero subjektov, replikovateľných projektov a kľúčových projektov pre tvorbu pracovných príležitostí ;
- podporu skvalitnenia podmienok na podnikanie a život v okrese s dôrazom na aktívne zapojenie na trhu práce osobitne u MRK;
- efektívnejšie poskytovanie dostupných a kvalitných verejných služieb vrátane investovania do vlastných kapacít a infraštruktúry;
- úlohu verejného sektora v ekonomike predovšetkým sociálnej ekonomike a zabezpečovaní medzitrhu práce.

Príklad: Hlavným cieľom Akčného plánu je znížiť mieru nezamestnanosti v okrese vytvorením(cieľová hodnota)..... pracovných miest do roku 20.., a to nasmerovaním aktivít do nasledovných prioritných oblastí: ...

IV. Návrh opatrení a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia akčného plánu,

Uvedená kapitola obsahuje návrh prioritných oblastí, opatrení a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia akčného plánu, ktorý by mal vychádzať z analytickej časti, predovšetkým z identifikovaných silných stránok a príležitostí pre rozvoj.

Pre každú prioritnú oblasť stanovenú v predchádzajúcej kapitole III. je potrebné sformulovať opatrenia a tie konkretizovať do aktivít. Počet opatrení a aktivít závisí od potrieb okresu.

Okrem opatrení v rámci vytýčených prioritných oblastí sa zdefinujú aj systémových opatrenia na úrovni okresu, kraja a štátu. Odporúčame ich nasledovné členenie:

- Systémové opatrenia na úrovni okresu (ide o opatrenia súvisiace najmä s vytvorením kapacít pre realizáciu akčného plánu).
- Opatrenia pre každú prioritnú oblasť (Pre každú prioritnú oblasť stanovenú v predchádzajúcej kapitole je potrebné sformulovať opatrenia a tie skoncretizovať do aktivít. Počet opatrení a aktivít závisí od potrieb okresu).
- Systémové opatrenia na úrovni kraja.
- Systémové opatrenia na úrovni štátu.

V úvode kapitoly sa uvedie prehľadná tabuľka sumarizujúca navrhované prioritné oblasti a opatreniami (nižšie uvádzame jej príklad s odporúčanou štruktúrou; ktorú je potrebné prispôbiť potrebám príslušného akčného plánu).

Tab. č.: Prehľad prioritných oblastí a opatrení Akčného plánu okresu

A. Systémové opatrenia Akčného plánu na úrovni okresu	
Opatrenie	A.1. A.2.
B. Prioritná oblasť	
Opatrenie	B.1. B.2. B.3.
C. Prioritná oblasť	
Opatrenie	C.1. C.2. C.3. C.4.
D. Prioritná oblasť	
Opatrenie	D.1. D.2. D.3.
E. Podporné systémové opatrenia na realizáciu Akčného plánu na úrovnikraja	
F. Podporné systémové opatrenia na realizáciu Akčného plánu na úrovni ústrednej štátnej správy	

- Systémové opatrenia a prioritné oblasti by mali tvoriť samostatné podkapitoly označené veľkými písmenami abecedy, pričom názov prvej podkapitoly bude znieť „A. Systémové opatrenia Akčného plánu na úrovni okresu“. Ďalej nasledujú prioritné oblasti podľa identifikovaných tém. Posledné dve podkapitoly sú „Podporné systémové opatrenia na realizáciu Akčného plánu na úrovni samosprávneho kraja“ a „Podporné systémové opatrenia na realizáciu Akčného plánu na úrovni ústrednej štátnej správy“.

- Návrh opatrení by mal vychádzať aj z reálnych možností rozvoja, ale nemal by byť len prepisom zoznamu plánovaných projektov v okrese. Je užitočné mať informácie o pripravovaných projektoch, ale prioritné oblasti a opatrenia musia predovšetkým zodpovedať analytickej časti
- Pre každé opatrenie by mali byť identifikované aktivity, predpokladaný počet vytvorených pracovných miest, termín realizácie (t. j. roky, v ktorých sa predpokladá financovanie príslušného opatrenia z verejných zdrojov najmä z regionálneho príspevku), okruh prijímateľov regionálneho príspevku a výstupový ukazovateľ
- Odporúčame uprednostňovať všeobecné vymedzenie oprávnených subjektov v zákone. Konkrétne subjekty ako prijímateľov RP je vhodné uvádzať len v prípade, ak si realizácia opatrenia/projektu vyžaduje či už konkrétnu geograficky vymedzenú lokalitu alebo špecifických žiadateľov. Oprávnení prijímatelia verejných prostriedkov z iných programov či schém sú uvedení v príslušných dokumentoch či zákonoch.
- V závere systémového opatrenia A a každej prioritnej oblasti sa uvádza prehľad predpokladaných zdrojov financovania prioritnej oblasti v tabuľkovej forme. Uvedený prehľad by mal obsahovať:
 - a) **predpokladané zdroje financovania** –napr. regionálny príspevok (pri ktorom je potrebné brať ohľad nato, že ide doplnkový zdroj financovania a prioritne by mali byť využité alternatívne zdroje, ak sú pre daný účel dostupné), európske štrukturálne a investičné fondy (v prípade programov spolufinancovaných z EŠIF sa uvádza všeobecné označenie „Programy spolufinancované z EŠIF“, pre akčné plány s realizáciou aj po roku 2020 sa na koniec pripájajú slová „resp. ekvivalent v rámci programového obdobia 2020+“), iné podpory ako napr. Environmentálny fond, Štátny fond rozvoja bývania, Fond na podporu umenia, regionálna investičná pomoc a iné, súkromné zdroje, rozpočty miest a obcí a pod.
 - b) **celkový rozpočet** (v celých tis. eur) - uvedie sa výška predpokladaných prostriedkov na opatrenie pochádzajúci zo zdrojov uvedených v písmene a),
 - c) **z toho výška RP** (v celých tis. eur),
 - d) **z toho orientačne programy spolufinancované z EŠIF** (v celých tis. eur).
- Čo sa týka systémových opatrení na úrovni kraja a štátu, je potrebné dbať na to, aby navrhované opatrenia boli realistické, presne a jasne sformulované a aby boli v kompetencii inštitúcií, ktorým sú adresované. Formulujú sa ako úlohy, neuvádzajú sa pri nich odhadované náklady.

V. Spôsoby a zdroje financovania

Spôsoby a zdroje financovania sa čiastočne uvádzajú už v predchádzajúcej kapitole IV v závere systémového opatrenia A a každej prioritnej oblasti. Kapitola V. by mala obsahovať sumárne informácie o zdrojoch z predchádzajúcej kapitoly IV. a tiež sumárnu tabuľku zdrojov po jednotlivých prioritných oblastiach (nižšie uvádzame jej príklad s odporúčanou štruktúrou).

Tab. č.: Prehľad výdavkov podľa prioritných oblastí Akčného plánu okresu

Prioritná oblasť	Celkový rozpočet (v tis. EUR)	Programy spolufinancované z EŠIF (v tis. EUR)	Výška RP (v tis. EUR)	Počet pracovných miest
A. Systémové opatrenia Akčného plánu na úrovni okresu				
Prioritná oblasť B.				
Prioritná oblasť C.				
Prioritná oblasť D.				
Celkom				

Súčasťou kapitoly V. by mala byť aj tabuľka sumarizujúca prepojenie navrhovaných opatrení akčného plánu okresu s existujúcimi programami SR (nižšie uvádzame jej príklad s odporúčanou štruktúrou). V prípade Programov spolufinancovaných z EŠIF je potrebné uviesť prepojenie až na úroveň opatrenia programu. Pri predpokladanom financovaní jedného opatrenia z viacerých programov, je potrebné uvádzať programy samostatne.

Tab. č.: Prepojenie navrhovaných opatrení akčného plánu okresu s existujúcimi programami SR

Opatrenie	Názov programu/schémy	Priorita programu	Opatrenie programu

VI. Monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku

V kapitole VI. Monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku je potrebné popísať spôsob a postupy monitorovania a hodnotenia dosiahnutého pokroku na úrovni okresu. Súčasťou by mala byť aj súhrnná tabuľka výstupových ukazovateľov nastavených pre opatrenia akčného plánu s ich priradením k príslušnej prioritnej oblasti (nižšie uvádzame jej príklad s odporúčanou štruktúrou; počet riadkov bude prispôbený štruktúre príslušného akčného plánu). Konkrétne výsledkové ukazovatele by mali byť reálne dosiahnuteľné. Pri nastavovaní cieľových hodnôt (t. j. kam by sa okres mal dostať) je vhodné opierať sa o východiskovú hodnotu ukazovateľov uvedených v analytickej časti (počiatočná hodnota). Počiatočná hodnota ukazovateľov sa uvádza k jednému spoločnému dátumu pred zaradením okresu do zoznamu najmenej rozvinutých okresov (napr. ku koncu predchádzajúceho roka).

Tab. č.: Zoznam ukazovateľov plnenia Akčného plánu okresu

Prioritná oblasť/opatrenie	Názov merateľného ukazovateľa	Počiatočná hodnota	Cieľová hodnota
A. Systémové opatrenia Akčného plánu na úrovni okresu			

B. Prioritná oblasť :			
C. Prioritná oblasť :			
D. Prioritná oblasť :			